

Handbók um einföldun regluverks

Forsætisráðuneytið
2014

Forsætisráðuneyti
1. útgáfa, september 2014
ISBN 978-9935-9144-7-7

Vefslóð: forsaetisraduneyti.is

Efnisyfirlit

Inngangur.....	5
1. Samantekt.....	6
2. Um val á aðferð.....	7
3. Yfirlit yfir einstaka verkþætti.....	8
4. Nánar um hvert þrep í verkefninu	9
4.1 Afmörkun viðfangsefnis	9
4.2 Val á verktaka/skipun verkefnishóps	9
4.3 Fundnar þær kvaðir sem eru mest íþyngjandi.....	10
4.4 Reglur flokkaðar saman með tilliti til ferla hjá fyrirtækjum eða öðrum sem fara eftir reglum.....	12
4.5 Þeir sem fara þurfa eftir reglum flokkaðir í nokkra hópa.....	12
4.6 Mat lagt á fjölda tilfella.....	13
4.7 Mat sérfræðinga á kostnaði	14
Skilgreiningar:	15
4.8 Mat borið undir þá aðila sem reglur beinast að.....	17
4.9 Heildarkostnaður reiknaður út	18
4.10 Tillögur til úrbóta.....	20
4.11 Mat á áhrifum tillagna	21
4.12 Lokaskýrsla	21
5. Lokaorð	22
Fylgiskjal I: Spurningalisti fyrir mat á kostnaði fyrir fyrirtæki.....	23
Fylgiskjal II: Spurningalisti fyrir mat á kostnaði stjórnvalda	27

Inngangur

Markmiðið með handbókinni er að láta stjórnvöldum í té verkfæri til að vinna skipulega að einföldun regluverks á tilteknu sviði. Handbókin var samin í forsætisráðuneytinu í samráði við ráðgjafarnefnd um opinberar eftirlitsreglur. Útgáfan er hluti af aðgerðaáætlun ríkisstjórnarinnar um einfaldara og skilvirkara regluverk fyrir atvinnulífið. Meðal annars hefur verið stuðst við svissneskar leiðbeiningar: Secrétariat d'Etat à l'économie (SECO) (éd.), 2011, *Check-up de la réglementation*. Þar er byggt annars vegar á Standard Cost Model sem er hollenskt að uppruna en er nú notað víða í Evrópu til að mæla svokallaða stjórnsýslubyrði (administrative burdens). Einnig er þar stuðst við aðferðafræði sem Bertelsmann stofnunin þróaði. Svissneska aðferðafræðin er þó frábrugðin að því leyti að aðallega er stuðst við mat sérfræðinga á kostnaði en leitað til fyrirtækja til að sannreyna það mat og fá fram huglægt mat ásamt tillögum um einföldun. Þá er einnig stuðst við nýlega handbók OECD um mat á framfylgdarkostnaði (OECD Regulatory Compliance Cost Assessment Guide, febrúar 2014) og þýska handbók um mat á framfylgdarkostnaði (Leitfaden zur Ermittlung und Darstellung des Erfüllungsaufwands in Regelungsvorhaben der Bundesregierung, október 2012). Við samningu handbókarinnar var m.a. byggt á reynslu sem fékkst í starfi um einföldun regluverks í ferðaþjónustu sem fram fór á vegum Ferðamálastofu fyrri hluta árs 2014.

1. Samantekt

Handbókinni er ætlað að gera stjórnvöldum kleift að vinna skipulega að því að einfalda regluverk og draga úr kostnaði sem því fylgir án þess að það komi niður á lögmætum markmiðum löggjafar. Samantektin hér á eftir og mynd 1 gefa yfirlit yfir hvernig megi skipuleggja einföldunarstarf. Handbókin skiptist í 7 meginfasa (A-G) og 13 verkþætti (sem fjallað er um í viðeigandi undirköflum). Mynd 1 sýnir hvernig mismunandi verkþættir spila saman, röð þeirra og hver ber ábyrgð hverju sinni.

Undirbúningur stjórnvalds (A) hefst með því að skilgreint er það svið sem taka á til skoðunar (1). Tekin eru saman helstu lög og reglur á viðkomandi sviði. Næst er ákveðið hver vinnur verkefnið. Þar getur verið um að ræða verktaka sem t.d. er valinn með útboði. Einnig er hægt að setja á fót verkefnishóp þar sem eiga til dæmis sæti bæði fulltrúar stjórnvalda og atvinnulífs.

Það er síðan (2) verktakinn (í eiginlegum skilningi eða verkefnishópur) sem tekur við ábyrgð á flestum verkþáttum. Aðstoð stjórnvaldsins er hins vegar nauðsynleg á hverju stigi.

Undirbúningur verktaka (eða verkefnishóps) (B) hefst með því að greina þær kvaðir í opinberum reglum sem eru mest íþyngjandi (3). Til að spara fjármuni og tíma ætti einungis að horfa á helstu kvaðir sem fyrirtækin þurfa að fara eftir. Síðan eru kvaðirnar flokkaðar saman (4) því í raun eru innri ferlar fyrirtækja oftast háðir fjölmörgum kvöðum en ekki einni kvöð. Áður en sérfræðingar leggja mat á kostnað/óhagræði þarf að skilgreina mælikvarða sem geta útskýrt hvers vegna sama reglan veldur mismunandi kostnaði frá einu fyrirtæki til annars (5).

Söfnun gagna (C) þjónar þeim tilgangi meðal annars að ákveða fjölda tilfella (6). Þessi verkþáttur er ómissandi því ella er ekki hægt að áætla heildarkostnað fyrir allt atvinnulífið. Síðan kemur mat sérfræðinga (7) á kostnaði af reglum. Gert er ráð fyrir að meta bæði kostnað atvinnulífsins og opinberra aðila. Að öllu jöfnu ætti að vera mun auðveldara að meta kostnað opinberra aðila.

Bent á vandamál og mat sérfræðinga staðreynt (D). Þetta fer fram með viðtölum við fyrirtæki (8). Bæði er þá verið að staðreyna tölulegt mat sérfræðinga, fá huglægt mat á því óhagræði sem fylgir reglum og setja fram tillögur að úrbótum.

Viðbótarútreikningar. Þegar sérfræðingarnir eru ekki í stakk búnir til að leggja mat á kostnað, þarf að afla slíkra upplýsinga með ítarlegri viðtölum við fyrirtæki (7a). Síðan þarf að leiða af slíkum viðtölum dæmigerðan kostnað (8a) og ganga úr skugga um áreiðanleikann með vinnustofu (8b).

Þegar allar ofangreindar upplýsingar liggja fyrir er hægt að **reikna út kostnað af reglum (E)** á viðkomandi sviði fyrir landið allt. Slíkir útreikningar (9) eiga að leiða í ljós þann kostnað sem hlýst af reglunum sem slíkum fyrir fyrirtækin og fyrir opinbera aðila.

Til hliðar við mat á kostnaði reglna er tilgangur verkefnisins einnig að móta **einföldunartillögur (F)**. Í fyrsta lagi þarf að vinna úr ábendingum um óhagræði af reglum og hugmyndum um

einföldun, sem komu fram í viðtölum við fyrirtæki. Síðan er mynduð vinnustofa þar sem einföldunartillögur eru mótaðar (11). Þær eru byggðar á margháttuðum upplýsingum, þ.e. mati á kostnaði, ábendingum um óhagræði og hugmyndum um úrbætur. Fyrir hverja einföldunartillögu sem getur haft áhrif á gagnsemi viðkomandi reglu, þarf að fara fram mat á áhrifum (12). Þar er tillagan metin bæði huglægt og hlutlægt, ef það er hægt. Á einhverju stigi kann að koma í ljós að markmið viðkomandi laga og reglna séu ekki nógu skýr þannig að erfitt sé að átta sig á hvernig meta eigi gagnsemi. Er þá rétt að verktaki (eða verkefnishópur) bendi á að markmið þyrftu að liggja skýrar fyrir.

Vönduð skjölun (G) alls verkefnisins er mjög mikilvæg. Á meðan verkefnið er í gangi þarf stjórnvaldið að geta skoðað þau gögn sem safnað hefur verið nema um sé að ræða trúnaðargögn. Í lok verkefnisins afhendir verktakinn (eða verkefnishópurinn) stjórnvaldinu lokaskýrslu (13), fylgiskjöl og vinnugögn.

Gera má ráð fyrir að verkefni af þessu tagi taki alls 4-6 mánuði. Þegar lokaskýrsla hefur verið afhent er það stjórnvalda að vinna úr þeim tillögum sem þar koma fram.

2. Um val á aðferð

Sú aðferð sem hér er lögð til er nokkurs konar málamiðlun milli nákvæms mats á kostnaði og praktískra sjónarmiða. Áreiðanlegt mat á kostnaði krefst umtalsverðra fjármuna og gæti einnig verið töluvert íþyngjandi fyrir viðkomandi atvinnugrein. Nákvæmni á því ekki endilega að vera meginmarkmið verkefna á grundvelli handbókarinnar. Markmiðið er frekar að fá nokkuð rétta mynd af kostnaði reglna og að móta umbótatillögur án þess að það sé of mikil fyrirhöfn fyrir stjórnsluna eða atvinnulífið.

Svissneska aðferðin sem stuðst er við hefur þá kosti að;

- a) notað er bæði huglægt og hlutlægt mat á kostnaði,
- b) ekki er eingöngu horft á stjórnsýslubyrði heldur einnig aðrar íþyngjandi kvaðir,
- c) einföldunar- umbótatillögum er safnað saman um leið og kostnaður er metinn,
- d) sérfræðingar og hagsmunaaðilar koma að því að meta kostnað,
- e) áhrif einföldunartillagna eru metin undir lokin þannig að almannahagsmunir og aðrir lögmætir hagsmunir eru teknir með í reikninginn áður en lokaskýrsla er gerð.

Helstu takmarkanir aðferðarinnar eru þær að mat á kostnaði er ekki tæmandi. Þá er hún miðuð við reglur sem snerta atvinnulífið fyrst og fremst. Hins vegar er ekkert því til fyrirstöðu að beita svipuðum aðferðum við að meta regluverk á öðrum sviðum.

Í ljósi reynslunnar af verkefninu Einföldun regluverks í ferðapjónustu, sem unnið var á fyrri hluta ársins 2014, er hér lagt til að verktaka eða verkefnishópi verði falið að skoða fleiri atriði en gert er ráð fyrir samkvæmt svissnesku handbókinni. Má þar einkum nefna stefnumótandi þætti eins og hver séu helstu markmið stjórnvalda á viðkomandi málefnasviði og hvort megi skýra þau betur. Þá kunna að koma fram í vinnunni atriði í opinberu regluverki eða stjórnsýslu sem mega

fara betur eins og til dæmis að eftirlit skorti með tilteknum lögbundnum kvöðum eða að stjórnýsla á viðkomandi sviði standist ekki gæðakröfur. Þá er lagt til að reynsla annarra þjóða og regluverk á sambærilegum sviðum verði haft til hliðsjónar. Ennfremur er sá munur á þessari handbók og þeirri svissnesku að gert er ráð fyrir að meta kostnað opinberra aðila samhliða kostnaði atvinnulífsins af þeim reglum sem teknar eru til skoðunar. Er það til þess að fá heildarmynd af kostnaðinum og geta áttað sig á hvernig gjaldtaka fyrir leyfi og eftirlit tengist kostnaði opinberra aðila. Loks er hér gert ráð fyrir að vertaki eða verkefnishópur meti áhrif einföldunartillagna á meðan svissneska handbókin gengur út frá að það sé verkbeiðandi, þ.e. stjórnvaldið, sem geri slíkt. Betri trygging fyrir því að að þessi þáttur sitji ekki á hakanum virðist fást með því að fela verktakanum að annast mat á áhrifum. Að sjálfsögðu þarf stjórnvaldið síðan að fara yfir það mat og betrumbæta ef þörf krefur þegar lokaskýrsla hefur verið afhent.

3. Yfirlit yfir einstaka verkþætti

Hér fyrir neðan sést yfirlit yfir mismunandi verkþætti við einföldun regluverks á tilteknu sviði. Í raun kann að vera að verkþættir skarist og þeir séu að einhverju leyti unnir í annarri röð en hér er gert ráð fyrir.

A. Undirbúningur stjórnvalda	1. Afmörkun viðfangsefnis. 2. Val á verktaka (eða skipun verkefnishóps).
B. Undirbúningur verkefnishóps í samráði við hagsmunaaðila	3. Greining á því hvaða reglur eða stjórnýslufráamkvæmd sé mest íþyngjandi (vegna kostnaðar eða ama). Meginmarkmið löggjafar á viðkomandi sviði dregin saman. 4. Reglur flokkaðar saman með tilliti til ferla hjá þeim sem reglur beinast að. 5. Mælikvarðar ákvarðaðir til að geta haft hliðsjón af mismunandi kostnaði hjá mismunandi hópum þeirra sem reglur beinast að.
C. Söfnun upplýsinga	6. Lagt mat á fjölda tilvika sem hver regla/flokkur reglna nær til. 7. Mat sérfræðinga á kostnaði.
D. Bent á vandamál og einföldunarmöguleika, mat sérfræðinga staðreynt	8. Mat borið undir fulltrúa þeirra sem reglur beinast að og stjórnvöld. Bent á vandamál, þætti sem valda ama og einföldunarmöguleika.
E. Útreikningur kostnaðar	9. Heildarkostnaður reiknaður út.
F. Einföldunartillögur	10. Vinnustofa þar sem farið er yfir og mótaðar eru tillögur til úrbóta. 11. Mat á áhrifum tillagna þar sem almannahagsmunir og aðrir lögmætir hagsmunir eru teknir með í reikninginn.
G. Skjölun	12. Lokaskýrsla ásamt fylgigögnum afhent. Taka þarf afstöðu til þess hvort einhver gögn eru bundin trúnaði.

Tafla 1. Verkþættir við einföldun regluverks.

4. Nánar um hvert þrep í verkefninu

4.1 Afmörkun viðfangsefnis

Afmarka þarf skýrlega hvaða hluta regluverksins stendur til að skoða. Síðan þarf að lista upp helstu lög og stjórnvaldsfyrirmæli sem gilda á viðkomandi sviði. Eins þarf að ganga úr skugga um hvort áður hafi verið gerð rannsókn á þessu sviði hér á landi.

Listinn er síðan notaður til að meta nánar hvaða lög og reglur eru mest íþyngjandi. Þess vegna er ekki óskynsamlegt að viðkomandi stjórnvald velti því fyrir sér strax í upphafi hvaða ferli eru þekkt fyrir að vera þung í vöfum og listi síðan upp þau lög og reglur sem gilda um viðkomandi ferli. Einnig er hægt að velja heildstætt eitthvert tiltekið málefnasvið eða tiltekin skyld málefnasvið.

Taka þarf með í reikninginn reglur sem einkageirinn hefur sjálfur sett sér að því marki sem lög mæla fyrir um að slíkar reglur séu bindandi. Vel kann að vera að ákveðið sé að reglur sem erfitt er að breyta vegna alþjóðlegra skuldbindinga sæti ekki jafn ítarlegri skoðun og ella.

Þá kunna aðstæður að vera þannig að reglur sem tilheyri ólíkum lagabálkum mæli fyrir um sams konar ferla. Þess vegna þarf að gæta þess frá upphafi að kostnaður sé ekki talinn tvisvar af þessum sökum.

Úr skýrslu um einföldun regluverks í ferðaþjónustu

Ákveðið var að skoða alla löggjöf sem varðar ferðaþjónustu fyrst og fremst en sleppa löggjöf sem varðar fyrirtæki almennt. Þannig voru skoðuð lög um skipan ferðamála, lög um veitingastaði, gististaði og skemmtanahald og lög um bílaleigur ásamt samsvarandi reglugerðum.

Niðurstaða:

- ▶ Viðfangsefni er skýrlega afmarkað
- ▶ Búið er að lista upp helstu lög og reglur á viðkomandi sviði

4.2 Val á verktaka/skipun verkefnishóps

Þegar búið er að afmarka viðfangsefnið getur verkefnið hafist. Viðkomandi stjórnvald metur hvort verkefnið er falið tilteknum verkefnishópi eða hvort verkið er boðið út eða falið tilteknum verktaka. Æskilegt er að sá aðili eða hópur sem falið er verkefnið þekki bæði viðkomandi svið og aðferðina sem stendur til að beita. Þá ber að gæta að mögulegum hagsmunarárekstrum.

Við gerð kostnaðaráætlunar er rétt að áætla tiltekinn fjölda vinnustofa og viðtala við fyrirtæki eða aðra aðila sem þekki til framkvæmdar viðkomandi regluverks.

Úr erindisbréfi til stýrihóps um einföldun regluverks í ferðaþjónustu

Helstu verkþættir stýrihópsins:

Núverandi staða laga- og starfsumhverfis ferðaþjónustunnar verður kortlögð og gögn greind.

Dregnar verða fram þær reglur sem valda mestum kostnaði eða vandkvæðum fyrir atvinnugreinina. Reynt verður að leggja mat á kostnaðinn.

Dregin verða fram svið þar sem almannahagsmuna er e.t.v. ekki nægilega vel gætt.

Bestu leiðir erlendis. Skoðuð verður þróun regluverks og leyfisveitinga í tilteknum samanburðarlöndum.

Mögulegar lausnir kortlagðar og áhrif þeirra metin m.a. út frá almannahagsmunum og hagsmunum ferðaþjónustunnar.

Fleira sem upp kann að koma í vinnu hópsins.

Gerð lokaskýrslu.

Niðurstaða:

- ▶ Skipunarbréf gefið út/samningur undirritaður við verkkaupa
- ▶ Fyrsti fundur hefur verið boðaður

4.3 Fundnar þær kvaðir sem eru mest íþyngjandi

Gera má ráð fyrir að sá tími og þeir fjármunir sem til reiðu eru, séu takmarkandi þáttur. Þess vegna er ólíklegt að ráðrúm sé til að kostnaðarmeta allar þær kvaðir sem undir eru í viðkomandi verkefni. Því verður í upphafi að freista þess að velja úr kvaðir sem síðan eru metnar nánar.

Með kvöð er átt við tiltekna reglu sem leiðir til beins kostnaðar (annað hvort beinna fjárútláta eða notkunartíma) hjá þeim sem regla beinist að. Kvaðir þarf að vera hægt að leiða af íslenskum skráðum réttarreglum. Þær knýja þá sem þær beinast að til að grípa til tiltekinna aðgerða eða ná tilteknum markmiðum eða láta undir höfuð leggjast að gera tiltekna hluti. Þarna undir falla líka skyldur til að vinna með þriðju aðilum og fylgjast með eða hafa eftirlit með ástandi, háttsemi, tölulegum gildum eða hegðunarmynstri. Upplýsingakvaðir eru ein tegund kvaða.

Dæmi um kvaðir

Reglubundið viðhald tækjabúnaðar (t.d. „áður en tæki er tekið í notkun“, „árlega“ eða „eftir 10.000 notkunarklukkustundir“)

Taka verður tæki úr notkun og kaupa nýtt vegna þess að gamla tækið uppfyllir ekki lengur kröfur til mengunarvarna.

Hafa þarf öryggis- eða hlífðarbúnað tiltækan fyrir starfsmenn eins og eyrnaskjól eða hlífðargleraugu.

Taka þarf þátt í námskeiðum til að ná tilteknu hæfnisstigi eða viðhalda því.

Safna þarf upplýsingum saman og afhenda þær eða gera aðgengilegar stjórnvöldum eða þriðju aðilum.

Nánari umfjöllun um kostnað af reglum má finna síðar í handbókinni. Hér er gengið út frá því að einungis verði metinn svokallaður framfylgdarkostnaður en ekki fjárfestingarkostnaður, óbeinn kostnaður, kostnaður vegna missis tækifæra né þjóðhagslegur kostnaður.

Af þessum sökum er ráð fyrir því gert að einungis verði valdar til nánari skoðunar þær reglur sem hafa framfylgdarkostnað í för með sér. Við valið er rétt að taka mið af eftirtöldum þáttum:

- a) Kostnaðarsömustu reglurnar séu með (annað hvort vegna þess að þær hafa áhrif á marga eða valda miklum kostnaði í hverju tilfalli).
- b) Skynsamlegt kann að vera að sleppa reglum þar sem ekki er svigrúm til breytinga vegna alþjóðlegra skuldbindinga.
- c) Rétt er að taka mið af viðhorfum notenda ef þau liggja fyrir, þ.e. ríkir sátt um reglurnar og því ekki sérstök ástæða til að endurskoða þær eða valda þær óánægju (eru þær t.d. óhóflega íþyngjandi, óskýrar, eiga illa við eða eru hreinlega óskynsamlegar, úreltar eða óþarfar)?¹

Þá er nauðsynlegt að vinna með þeim sem þekkja vel til viðkomandi reglna bæði úr stjórnsýslu og atvinnulífinu. Einnig kemur til álita að taka mið af svipuðum rannsóknum erlendis frá.

Einnig er rétt á þessu stigi að draga saman meginmarkmið löggjafar á viðkomandi sviði/sviðum. Það kemur að gagni þegar einföldunartillögur eru mótaðar á seinni stigum og áhrif þeirra metin.

¹ Ef ástæða þykir til væri hægt að gera sérstaka viðhorfskönnun meðal notenda á þessu stigi verkefnis.

Úr skýrslu um einföldun regluverks í ferðaþjónustu

„Núverandi ferðamálastefna gildir til 2020. Í ljósi örra breytinga í ferðaþjónustu og hve greinin hefur vaxið hratt er lagt til að hún verði endurskoðuð. Áhersla verði t.d. á umhverfismál, sjálfbærni, rannsóknir, tölfræði og mikilvægi ferðaþjónustunnar fyrir efnahagslífið.“

Niðurstaða:

- ▶ Búið er að velja úr þær reglur sem eru mest íþyngjandi.
- ▶ Varðandi hverja reglu, sem valin er, kemur fram að hverjum hún beinist.
- ▶ Greind hafa verið markmið löggjafar á viðkomandi sviði/sviðum og eftir atvikum bent á hvort opinber stefna mætti vera skýrari.

4.4 Reglur flokkaðar saman með tilliti til ferla hjá fyrirtækjum eða öðrum sem fara eftir reglum

Venjulega helgast tilteknir ferlar hjá fyrirtækjum af mörgum mismunandi reglum. Þess vegna er nauðsynlegt að flokka reglur saman með hliðsjón af því hvernig þær horfa við þeim sem þurfa að fara eftir þeim. Til dæmis er líklegt að þegar fyrirtæki ákveður að fjárfesta í nýjum tækjabúnaði þá sé það ekki vegna einnar tiltekinnar reglu. Til dæmis er ekki er ólíklegt að fyrirmæli varðandi umhverfisvernd og öryggismál komi þar við sögu. Einnig væri eðlilegt að flokka saman allar reglur sem lúta að einni og sömu leyfisveitingunni eða endurnýjun leyfis. Kostnaðurinn er síðan í framhaldinu metinn fyrir hvern flokk reglna enda erfitt að greina á milli nákvæmlega hver er hlutdeild hverrar reglu.

Úr skýrslu um einföldun regluverks í ferðaþjónustu

Reglur um gisti- og veitingastaði má flokka saman eftir því hvort um er að ræða heimagistingu, gististað án veitinga, gististað með veitingum en án áfengis, gististað með minibar, gististað með veitingum og áfengi, veitingastað án áfengis, veitingastað með opið fram til kl. 23 og veitingastað sem er opinn lengur en til 23.

Niðurstaða:

- ▶ Búið er að lista upp þær reglur og flokka reglna sem teknir verða til nánari skoðunar.

4.5 Þeir sem fara þurfa eftir reglum flokkaðir í nokkra hópa

Ef við því er að búast að reglur eða flokkur reglna komi með mismunandi hætti við fyrirtæki eða aðra er rétt að búa til nokkra hópa þeirra sem þurfa að fara eftir reglum. Kostnaðurinn er síðan metinn fyrir hvern hóp.

Kostnaðaráhrifin geta verið mismunandi vegna eðlis fyrirtækja. Algengt er til dæmis að miða við stærð fyrirtækja (eftir fjölda starfsmanna). Venjulega er nóg að flokka fyrirtækin í 2-3 flokka eftir stærð. Aðrir algengir mælikvarðar en stærð fyrirtækis eru félagsform, tæknivæðing fyrirtækis og starfsgrein.

Hér má nefna dæmi um annars konar mögulega flokkun sem helgast af því hvernig kvöð leggst mismunandi á þá sem þurfa að hlíta henni:

Þeir sem reka tiltekna verksmiðjur þurfa að uppfylla strangari kröfur um losun mengandi efna. 80% af þeim 100 fyrirtækjum sem eiga í hlut geta látið við það sitja að skipta út síunarbúnaði. 20% þurfa að skipta alveg um vélabúnað. Mun ódýrara er að skipta einungis um síur. Til að fá rétta mynd af kostnaðinum þarf því að skipta fyrirtækjunum í tvo hópa:

Hópur 1 Betrubætur á vélabúnaði (80 fyrirtæki)
 Hópur 2 Nýr vélabúnaður þarf að leysa þann gamla af hólmi (20 fyrirtæki)

Niðurstaða:

- ▶ Búið er að setja upp töflu þar sem kemur fram skipting fyrirtækja í flokka.
- ▶ Val á flokkum er útskýrt og ástæður fyrir mismunandi kostnaði eftir því hvaða flokki fyrirtæki tilheyrrir.

4.6 Mat lagt á fjölda tilfella

Sá kostnaður sem metinn er á síðari stigum er margfaldaður með fjölda tilvika til þess að fá út heildarkostnað fyrir atvinnulífið. Þess vegna er mjög mikilvægt að leggja rækt við að finna út fjölda tilvika. Hann fæst með því að margfalda fjölda þeirra sem þurfa að fara eftir reglu með fjölda skipta sem inna þarf viðkomandi athöfn af hendi á ári. Þetta getur verið vandaverk ef ekki eru tiltækar tölfræðilegar upplýsingar.

Dæmi um tíðni kvaða sem þarf að inna af hendi reglulega	
1 sinni á ári	Tíðni = 1
1 sinni í mánuði	Tíðni = 12
1 sinni á fjögurra ára fresti	Tíðni = 0,1

Tafla 2. Dæmi um tíðni reglubundinna kvaða.

Sumar kvaðir krefjast þess að lagt sé út í kostnað fyrir hvern starfsmann. Starfsmenn sem eru í hlutastarfi þurfa til dæmis hlífðarföt líkt og starfsmenn sem eru í fullu starfi. Í því tilviki þarf að horfa á fjölda starfa en ekki starfsmanna í fullu starfi.

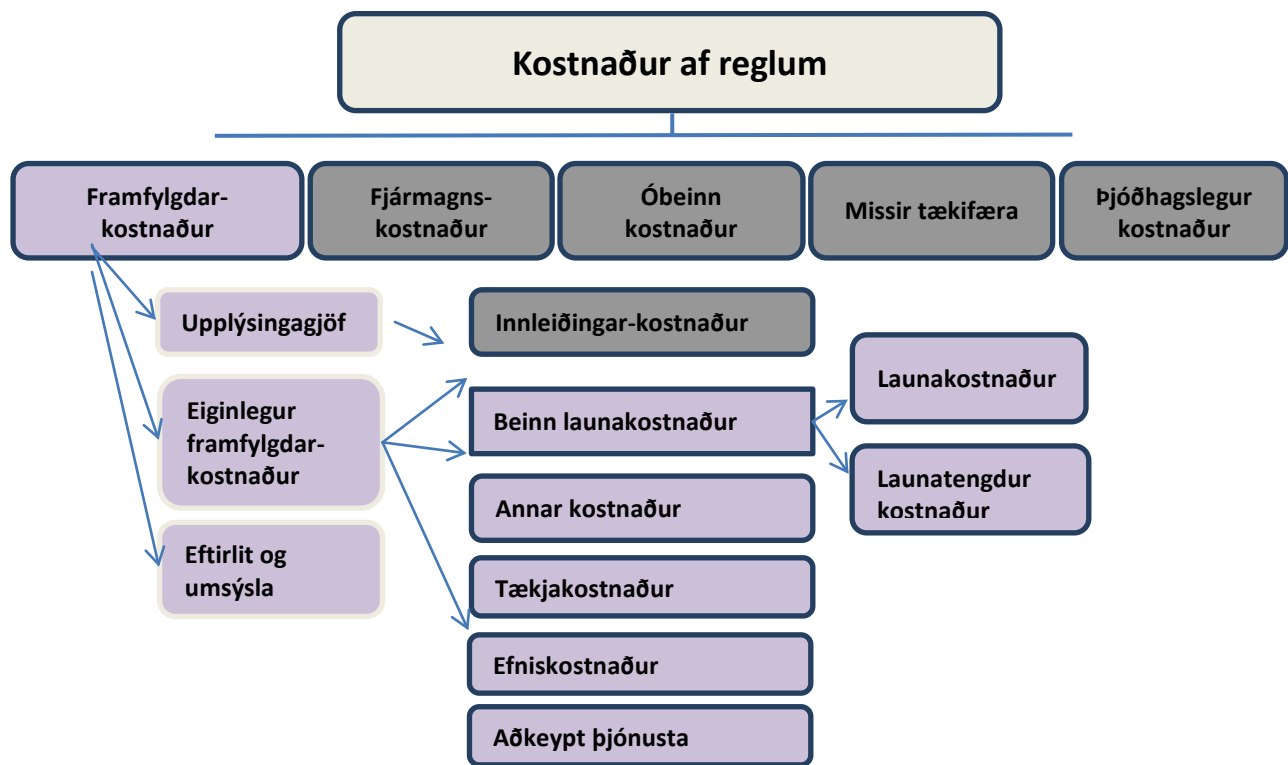
Ef kvöð er innt af hendi þegar tilefni er til (dæmi umsókn um millifærslu gjaldeyris til útlanda) er hægt að miða við áætlaðan árlegan fjölda í ljósi reynslunnar.

Niðurstaða:

► Fjöldi tilvika liggur fyrir varðandi hverja kvöð (hóp kvaða) og flokk fyrirtækja.

4.7 Mat sérfræðinga á kostnaði

Í þessu þrepi þurfa sérfræðingar að meta kostnað fyrir hverja kvöð (flokk kvaða) sem orðið hefur fyrir valinu. Greina þarf kostnaðinn niður í flokka sbr. eftirfarandi töflu.

Tafla 3. Kostnaður af reglum.

Taflan sýnir allar tegundir kostnaðar sem hlotist geta af opinberum reglum.² Auðveldara er að leggja mat á framfylgdarkostnað en aðra flokka kostnaðar og hér er látið duga að meta hann. Þeir þættir sem verði metnir eru auðkenndir með fjólubláum lit á myndinni hér að ofan. Eina tegund framfylgdarkostnaðar sem ekki verði metin er innleiðingarkostnaður enda myndi hann vera um garð genginn þegar gildandi regluverk er skoðað.

² Hér er stuðst við handbók OECD: Regulatory Compliance Cost Assessment Guidance, 2014.

Hér er gert ráð fyrir að kostnaður verði fyrst metinn af sérfræðingum en það mat síðan borið undir fulltrúa úr greininni eða með viðtölum við valin fyrirtæki úr greininni. Þannig fæst endurmat á grunnmati sérfræðinganna og færi gefst einnig á að fylla í eyður sem þeir kunna að skilja eftir. Varðandi kostnað við eftirlit og umsýslu opinberra aðila ættu upplýsingar að liggja fyrir að vissu marki í ríkisreikningi eða ársskýrslum stofnana.

Kostnaður af reglu er fundinn með því að áætla hve mikill hann er í hverju tilviki. Er þá miðað við meðaltalskostnað. Því næst þarf að meta fjölda tilvika, þ.e. bæði fjölda aðila sem falla undir viðkomandi kvöð (hóp kvaða) og tíðni aðgerða (einu sinni eða oftar á ári t.d.). Hér þarf að styðjast við opinbera tölfræði eftir því sem hægt er. Gengið er út frá því að fyrirtæki fari að lögum og reglum.

Kostnaðarmat þarf að lækka ef ætla má að fyrirtæki hefði hvort eð er lagt í þennan kostnað að hluta eða öllu leyti þótt reglan hefði ekki verið til staðar (business as usual cost). Þessi lækkun getur verið á bilinu 0-100%. Það getur verið vandasamt að meta að hve miklu leyti fyrirtæki myndu hegða sér eins og reglan gerir ráð fyrir án lagalegrar skyldu. Í því sambandi er vert að huga vel að viðmiðunarhópi fyrirtækja og vara sig á að þau fyrirtæki sem stjórnvöld hafa helst samráð við eru gjarnan fyrirtæki sem eru framarlega í að bæta starfsemi sína án beinnar lagaskyldu. Slík fyrirtæki eru þannig ekki endilega vísbending um hvernig meðaltal fyrirtækja myndi haga sér.

Skilgreiningar:

Reglukostnaður er allur sá kostnaður sem hlýst af setningu tiltekinnar lagareglu, hvort sem hann er beinn eða óbeinn og hvort sem hann lendir á fyrirtækjum, neytendum, ríkinu og skattgreiðendum eða öðrum hópum. Það eru til fimm tegundir af reglukostnaði: framfylgdarkostnaður, fjármagnskostnaður³, óbeinn kostnaður⁴, missir tækifæra⁵ og þjóðhagslegur kostnaður⁶. Hér verður einkum fjallað um framfylgdarkostnað. Hann greinist í þrennt: kostnað vegna upplýsingagjafar, eiginlegan framfylgdarkostnað og kostnað vegna eftirlits og umsýslu opinberra aðila.

³ Fjármagnskostnaður sem fellur til vegna kvaðar í reglum. Þegar fyrirtæki þarf t.d. að kaupa búnað vegna reglukvaðar þá fellur bæði til kostnaður sem nemur kaupverðinu en einnig kostnaður við að fjármagna kaupin með láni eða hlutafé. Hér má ýmist notast við WACC (Weighted Average Cost of Capital) eða viðmiðunarvexti. Þjónustu- og eftirlitsgjöld ætti ekki að telja til fjármagnskostnaðar. Tilgangur þeirra er að söluafurð fyrirtækja endurspegli allan framleiðslukostnað, þ.m.t. reglukostnað. Hér er því um tilfærslu kostnaðar að ræða en ekki nýjan kostnað. Slíkar tilfærslur eru þó oft mikilvægt viðfangsefni og rétt er að gera grein fyrir þeim í lokaskýrslu.

⁴ Stundum er einnig talað um „annarrar umferðar kostnað“. Óbeinn kostnaður fellur til þótt hann sé ekki háður megintilgangi reglu og hefur oft áhrif á þriðju aðila. Óbeinn kostnaður fellur oft til vegna breytinga á háttsemi sem verður vegna tiltekinnar reglu. Dæmi, ef skattar á útblástur frá verksmiðju eru hækkaðir þá hækkar framleiðslukostnaður og verð framleiðsluvörunnar mun hækka. Neytendur munu þá í einhverjum mæli snúa sér að öðrum vörum sem verða hlutfallslega ódýrari. Það er óbeinn kostnaður sem hlýst af reglunni.

⁵ Hér er um að ræða kostnað sem fellur til vegna þess að beina þarf fjármagni/tíma að því að framfylgja tiltekinni reglu í stað þess að nota fjármagnid/tímann til annarra arðbærari hluta.

⁶ Þetta er kostnaður sem hefur áhrif á helstu hagstærðir eins og landsframleiðslu, atvinnuþátttöku o.fl. Einungis fáar reglur hafa áhrif af þessu tagi.

Kostnaður vegna upplýsingagjafar (stundum kallaður stjórnarsýslubyrði) er kostnaður við að uppfylla upplýsingakvaðir sem eiga rætur að rekja til opinberra reglna. Upplýsingakvaðir eru kvaðir til að láta upplýsingar af hendi við opinbera aðila eða þriðju aðila. Slík kvöð telst einnig vera fyrir hendi þegar upplýsingar þurfa að vera til reiðu við eftirlit eða þegar kallað er eftir þeim.

Eiginlegur framfylgdarkostnaður er allur annar kostnaður en vegna upplýsingagjafar sem markhópur verður fyrir vegna opinberrar reglu. Helstu flokkar kostnaðar eru innleiðingarkostnaður, beinn launakostnaður, annað (e. „overheads“), tækjakostnaður, efniskostnaður og kostnaður við aðkeypta þjónustu.

Innleiðingarkostnaður er kostnaður sem markhópur verður fyrir við það að kynna sér nýjar eða breyttar reglur, ákveða hvernig bregðast eigi við og úthluta ábyrgð og verkefnum í samræmi við það. Þetta er því yfirleitt skammtímakostnaður sem fellur til í fyrstu. Þessi kostnaður er ekki metinn þegar verið er að skoða gildandi regluverk, enda út frá því gengið að fyrirtæki og opinberir aðilar hafi þá þegar lagt í þennan kostnað við gildistöku viðkomandi reglna.

Beinn launakostnaður er kostnaður vegna tíma starfsfólks við að framfylgja reglum. Undir beinan launakostnað falla greidd laun og launatengd gjöld. Einungis á að telja kostnað þeirra sem taka beinan þátt í slíkum athöfnum. Stjórnunarkostnaður heyrir undir „annan kostnað“. Til þess að reikna út beinan launakostnað þarf sem sagt að leggja mat á þann tíma sem tekur að meðaltali að inna viðkomandi athöfn af hendi og margfalda hana með meðaltalstímakaupi þeirra sem eiga í hlut (auk launatengdra gjalda).

Annar kostnaður inniheldur m.a. húsnæðiskostnað, skrifstofubúnað og stjórnunarkostnað sem tengist framfylgdarathöfnum. Vandasamt er að leggja mat á þennan kostnað. Sum ríki hafa farið þá leið að áætla að ýmis kostnaður sé 50% af beinum launakostnaði. Það fer þó svolítið eftir eðli þeirrar kvaðar sem um ræðir hvort rétt sé að áætla annan kostnað alltaf svo háan.

Undir **tækjakostnað** geta fallið kaup á búnaði og hugbúnaði til dæmis. Áætla þarf líftíma tækis og dreifa kostnaðinum á þann tíma. Líftími getur verið mjög misjafn eftir aðstæðum. Hugbúnaður endist yfirleitt í örfá ár á meðan tæki til framleiðslu geta átt sér mun lengri líftíma.

Efniskostnaður er kostnaður sem fellur til vegna þess að breyta þarf innkaupum á efni sem notað er í framleiðsluferli. Sem dæmi má nefna ef setja þarf tvöfalt gler í stað einfalds til þess að mæta nýjum reglum um hagkvæma orkunýtingu. Hafa þarf í huga að verð á efni getur breyst með tímanum í takt við framboð og eftirspurn. Tvöfalt gler kann þannig að vera dýrt í upphafi en lækka í verði ef krafan um notkun þess verður viðmið.

Kostnaður við aðkeypta þjónustu er fólgin í greiðslum til utanaðkomandi sem aðstoða við að framfylgja reglum. Líklegt er að slíkur kostnaður falli til þegar krafist er sérfræðilegrar eða tæknilegrar kunnáttu sem fyrirtæki býr ekki yfir. Sama á við þegar reglur breytast með litlum fyrirvara og geta fyrirtækis til aðlögunar er ekki nægileg.

Kostnaður við eftirlit og umsýslu opinberra aðila er sá kostnaður sem ríki og sveitarfélög verða fyrir við að halda utan um og framfylgja lögum og reglum. Líta má á þennan kostnað sem framfylgdarkostnað þar sem hann er beintengdur því að ná fram þeim markmiðum sem að er

stefnt og óhjákvæmilegur hluti af reglukostnaði. Þessi kostnaður er borinn af opinberum aðilum frekar en atvinnulífinu eða öðrum hópum. Þessi kostnaður felur meðal annars í sér kostnað við að upplýsa um tilvist reglna, viðhalda leyfisveitinga- eða skráningarkerfi, meta og samþykkja umsóknir og fjalla um endurnýjanir. Þá felur hann í sér að viðhalda þarf eftirlits- eða vottunarkerfi og kerfi til að fylgjast með brotum á lögum og reglum og bregðast við þeim.

Rétt er að vekja athygli á því að oft og tíðum velta opinberir aðilar þessum kostnaði yfir á einkaaðila í formi ýmiss konar gjalda. Við það að velta þeim kostnaði yfir á einkaaðila verður í sjálfu sér ekki til nýr kostnaður fyrir efnahagslífið. Ef allt er með felldu er þessi kostnaður óhjákvæmilegur fylgifiskur reglna. Rétt er hins vegar að greina frá slíkum kostnaði og dreifingu hans. Gæta verður þess að telja kostnaðinn ekki tvisvar, þ.e. bæði hjá opinberum aðilum og einkaaðilum.

Ekki er gert ráð fyrir að skattar séu teknir með í reikninginn þegar metinn er kostnaður af opinberu regluverki. Frá þjóðhagslegu sjónarmiði eru skattar tilfærsla fjármuna en ekki er verið að nýta framleiðsluþætti.

Niðurstaða:

- ▶ Mat liggur fyrir á kostnaði fyrir hverja reglu eða flokk reglna. Ef sérfræðingarnir treysta sér ekki til að meta tiltekna reglu er fyllt í eyður í næsta þrepi.

4.8 Mat borið undir þá aðila sem reglur beinast að

Fyrirtækin eða aðrir sem reglur beinast að eru þungamiðja verkefnisins. Þess vegna er mjög mikilvægt að þeirra sjónarmið komist að í ferlinu. Í þessu þrepi eru fulltrúar fyrirtækja eða annarra sem reglur beinast að beðnir um að tjá sig um mat skv. 7. þrepi og fylla í eyður. Þá er þeim gefinn kostur á að benda á annan mögulegan kostnað en þann sem er beinlínis til skoðunar. Mestum tíma er þó varið í að ræða möguleg vandamál, þætti sem valda óánægju og safna einföldunartillögum. Æskilegt er að ræða við fulltrúa að minnsta kosti 10-12 fyrirtækja þegar verið er að skoða reglur sem beinast að atvinnulífinu.

Að sama skapi er rétt að bera metinn kostnað af eftirliti og umsýslu opinberra aðila undir fulltrúa hlutaðeigandi ríkisstofnana.

Könnun Ferðamálastofu í apríl 2014, hvað ergir í starfsumhverfinu og hvað er til ráða? Svör bárust frá 63 ferðapjónustuaðilum:

1. Einfalda leyfisveitingar og samskipti við stofnanir.
2. Samræma vinnu stofnana.
3. Taka á ólöglegri starfsemi og eftirliti.
4. Auka skilning á mikilvægi ferðapjónustunnar fyrir íslenskt efnahagslíf/stjórnvöld og almenning.
5. Auka eftirlit, öryggi og þjónustulund.

6. Skilgreina muninn á ferðaskrifstofum og ferðaskipuleggjendum.
7. Draga úr kostnaði: Ábendingar um kostnað við leyfi/umsagnir, o.fl
8. Auka áherslu á gæðamál.
9. Ýmsar ábendingar um tryggingar.
10. Einfalda virðisaukaskatt.

Niðurstaða:

- ▶ Fyrirtæki eða aðrir sem reglur beinast að hafa verið beðnir um ábendingar um vandamál, atriði sem valda óánægju og mögulegar úrbætur.
- ▶ Búið er að staðreyna mat sérfræðinga og fylla í eyður.
- ▶ Búið er að ræða mögulegan annan kostnað en framfylgdarkostnað.

4.9 Heildarkostnaður reiknaður út

Nú á ekkert að vera að vanbúnaði að reikna út kostnað fyrir landið í heild af þeim reglum sem verið er að skoða.

Niðurstöður mætti birta í töfluformi með eftirfarandi hætti:

Kvöð eða flokkur kvaðar (og tegund kvaðar*):								
Lagaheimild:								
Flokkur fyrirtækja	Beinn launakostnaður**	Annar kostn. **	Tækja-kostn. **	Efnis-kostn.**	Aðkeypt þjónusta**	Kostnaður/tilvik***	Fjöldi tilvika****	Heildarkostnaður á ári *****
1								
2								
3								

Tafla 4. Dæmi um framsetningu á útreiknuðum kostnaði.

- * Tegund kvaðar: Er um upplýsingakvöð að ræða eða annars konar framfylgdarkvöð?
- ** Gæta þarf að því að draga frá þann kostnað sem viðkomandi hefði þurft að leggja í hvort eð er (business as usual cost), því sá kostnaður er ekki reglukostnaður.
- *** Kostnaður/tilvik: Kostnaður við hvert tilvik þegar kvöð er uppfyllt. Dæmi um eitt tilvik: skila þarf skýrslu til stjórnvalda. Kostnaður/tilvik er samanlögð sú tala sem kemur út úr dálkum 2-6 í töflu 4.
- **** Fjöldi tilvika: fjöldi þeirra sem þurfa að uppfylla kvöð x tíðni

Heildarkostnaður á ári: Kostnaður/tilvik x fjöldi tilvika.

Með sama hætti þarf að taka saman niðurstöður fyrir kostnað hins opinbera af viðkomandi kvöð. Þó er auðvitað sá munur að opinberar aðilar yrðu að öllu jöfnu ekki flokkaðir í mismunandi hópa, sbr. 1. dálkinn í töflunni hér fyrir ofan. Þó er hugsanlegt að kostnaður birtist með mismunandi hætti hjá sveitarfélögum eftir stærð þeirra og er hér gert ráð fyrir tveimur flokkum. Þegar reglur eru metnar þar sem sveitarfélög hafa stjórnarsýsluhlutverki að gegna þarf því að meta hvort nota eigi flokkun af þessu tagi.

Í lokin er heildarkostnaður á ári af reglum, á því sviði sem verið er að skoða, tekinn saman í töfluformi:

	Fyrirtæki			Ríki	Sveitarfélög		Reglukostnaður
	Flokkur 1	Flokkur 2	Flokkur 3		Flokkur 1	Flokkur 2	
A.							
Kvöð 1							
Kvöð 2							
Kvöð 3							
Reglukostnaður							
B. Hluti kostnaðar opinberra aðila sem endurheimtur er hjá fyrirtækjum (leyfisgjöld, eftirlitsgjöld o.s.frv.) ⁷				X	X	X	X
Heildarkostnaður fyrirtækja af kvöð				X	X	X	X

Tafla 5. Niðurstöður miðað við hverja kvöð (eða flokk kvaða)

	Fyrirtækin			Ríkið	Sveitarfélög		Hlutfall kostnaðar opinberra aðila sem velt er yfir á fyrirtækin	Reglukostnaður
	Flokkur 1	Flokkur 2	Flokkur 3		Flokkur 1	Flokkur 2		
Kvöð 1								
Kvöð 2								
Kvöð 3								
Reglukostnaður							X	

Tafla 6. Heildarniðurstöður fyrir viðkomandi sviði sem skoðað hefur verið.

⁷ Ef þessi kostnaður reynist hærri en kostnaður opinberra aðila þarf að vekja á því sérstaka athygli. Í því tilfalli er gjaldtakan orðin sérstök tekjuöflunarleið opinberra aðila umfram kostnað þeirra af umsýslu með viðkomandi kvöð.

Niðurstaða:

- ▶ Búið er að reikna út kostnað reglna í hverjum flokki
- ▶ Búið er að reikna út kostnað reglna fyrir hverja kvöð eða flokk kvaða
- ▶ Búið er að reikna heildarkostnað

4.10 Tillögur til úrbóta

Aðferðin gerir ráð fyrir að samhliða því sem reglur eru greindar og kostnaður og óánægja sem þær valda metin þá sé safnað saman einföldunartillögum. Að því er mikið hagræði að vinna hvort tveggja samhliða. Gagnsemi reglna kemur síðan til skoðunar þegar áhrif einföldunar-tillagna eru metin. Ennfremur er æskilegt að hafa allan tímann í huga að setja í forgang tillögur sem rýra sem minnst gagnsemi viðkomandi reglna. Ekki er ætlast til að settar séu fram beinar breytingartillögur við lög eða reglur. Það er verkefni þess sem tekur við skýrslu um verkefnið. Vel kann að vera að tillögur lúti fremur að stjórnsýslu heldur en reglunum sjálfum.

Ekkert mælir á móti því að raða tillögum eftir mikilvægi eða eftir því hversu langan tíma tekur að hrinda þeim í framkvæmd.

Rétt er að hafa augun opin fyrir mismunandi leiðum fyrirtækja sem reglur beinast að til að mæta opinberum kröfum til að geta komið sérlega ódýrum eða skilvirkum lausnum á framfæri í lokaskýrslu.

Þá er rétt að skoða reynslu annarra þjóða og hvernig reglur á sama sviði hafa verið útfærðar.

Æskilegt er að móta tillögurnar í vinnustofu þar sem koma saman fulltrúar helstu hagsmunaaðila. Verktakinn eða verkefnishópurinn undirbýr vinnustofuna með því að útbúa samantektir um kostnað, þætti sem valda ama, vandamál og úrbótatillögur.

Úr skýrslu um einföldun regluverks í ferðþjónustu

„Heimagisting verði skilgreind sem gisting í íbúðarhúsnæði leigusala fyrir allt að sex ferðamenn. Hver leigusali hafi ekki heimild til að reka fleiri en tvær gistieiningar enda hafi hann fasta búsetu á öðrum staðnum. Fari ársvelta starfseminnar yfir tiltekin mörk (t.d. 2-3 mkr.) þá teljist starfsemin ekki lengur heimagisting. Gistiflokkurinn verði einungis tilkynningarskyldur en ekki leyfisskyldur. Ekki verði gerð krafa um næturvörslu. Samþykki allra eigenda í fjöleignarhúsum (a.m.k. í sama stigagangi) verði áskilið...Verið er að rýmka möguleika fólks til útleigu húsnæðis til ferðamanna til þess að mæta þróun á markaði og hvetja til þess að einstaklingar sem leigja út herbergi eða íbúðir geri það með lögmætum hætti og tekjur séu gefnar upp til skatts.“

Niðurstaða:

- ▶ Úrbótatillögur liggja fyrir.

4.11 Mat á áhrifum tillagna

Sumar tillögur hafa engin áhrif á ávinning af reglum og kosta lítið sem ekkert í framkvæmd. Í þeim tilvikum þarf ekki að meta áhrifin sérstaklega. Aðrar hafa áhrif á gagnsemi reglna eða valda kostnaði. Ávinningur er yfirleitt metinn huglægt en ef hægt er að meta hann hlutlægt (þ.e. tölulega) þá er það enn betra.

Mat á áhrifum tillagna fer fram með hefðbundnum hætti eins og þegar um lagafrumvörp er að ræða.⁸

Hér er gert ráð fyrir að verktakinn eða verkefnishópurinn meti áhrif tillagna en einnig væri hægt að bíða með þann þátt þannig að stjórnvald sem tæki við lokaskýrslu mæti áhrifin. Í öllu falli þarf slíkt mat að eiga sér stað áður en tillögum er breytt í aðgerðaáætlun.

Mjög æskilegt er að á þessu stigi eigi sér stað fundur milli eiganda verkefnis og verkefnishóps/verktaka. Þannig gefst færi á endurgjöf og skoðanaskiptum áður en gengið er frá lokaskýrslu.

Niðurstaða:

- ▶ Áhrif hvernar tillögu sem snertir gagnsemi reglna hafa verið metin.
- ▶ Fundur hefur farið fram milli eiganda verkefnis og verktaka.

4.12 Lokaskýrsla

Mikilvægt er að lokaskýrslan sé nákvæm og studd gögnum. Það þarf að vera unnt fyrir eiganda verkefnisins að skilja aðferð og röksemdafærslu verkefnishópsins/verktakans. Undantekningu má gera varðandi nöfn fyrirtækja sem hafa tekið þátt í rannsókn.

Niðurstaða:

- ▶ Búið er að rita lokaskýrslu.
- ▶ Frumgögn fylgja með eins og t.d. Excel-skjöl með upplýsingum úr viðtölum við fyrirtæki eða úr vinnustofum.

⁸ Sjá Forsætisráðuneytið: Handbók um lagasetningu, 2014 (væntanleg).

5. Lokaorð

Æskilegt er að efnt sé til opins samráðs um skýrslu verkefnishóps/verktaka í tiltekinn tíma. Síðan sé unnið úr athugasemdum og aðgerðaáætlun til einföldunar mótuð og samþykkt af viðkomandi ráðherra/ríkisstjórn. Að 3-5 árum liðnum er síðan rétt að meta hvaða árangur hefur náðst, meðal annars með mælingum á kostnaði og óánægju.

Fylgiskjal I: Spurningalisti fyrir mat á kostnaði fyrir fyrirtæki

Stutt lýsing á viðkomandi kvöð og lagagrundvelli:

Leiðir viðkomandi kvöð til stjórnslubyrði (kvöð um að láta af hendi upplýsingar eða hafa þær til reiðu) eða til eiginlegs framfylgdarkostnaðar?

Heiti fyrirtækis:

Fjöldi stöðugilda:

Fjöldi starfsmanna:

Nafn og starfsheiti þess sem svarar spurningum:

1. Verður fyrirtæki fyrir kostnaði eða fyrirhöfn vegna viðkomandi kvaðar? Hvert er meðaltímagjald ásamt launatengdum kostnaði hjá þeim sem sinna viðkomandi kvöð?⁹
2. Hversu miklum **tíma** (í mínútum) ver fyrirtæki á ári í að uppfylla kröfur á grundvelli kvaðar (t.d. afla leyfis, viðhalda því eða sæta eftirliti og eiga samskipti við stjórnvöld á grundvelli þess)?

Reynið, ef unnt er, að sundurliða tímann miðað við neðangreind atriði:

	Dæmigerðar athafnir	Tími (í mínútum)	Hversu oft á ári? ¹⁰
<i>Umsókn um leyfi og endurnýjun þess</i>			
1.	Að kynna sér viðkomandi laga- eða reglugerðarákvæði		
2.	Að taka saman eða afla gagna, upplýsinga og vottorða		
3.	Að fylla út eyðublöð, eða láta í té upplýsingar		
4.	Greiðslur til stjórnvalda (þ.e. fyrirhöfnin)		
<i>Samskipti við stjórnvöld vegna eftirlits á grundvelli leyfis</i>			
5.	Samskipti vegna eftirlits af hálfu stjórnvalda, þ.m.t. lagfæringar í kjölfar eftirlitsheimsókna		
<i>Önnur atriði</i>			
6.	Aðrar athafnir ótaldar (hverjar?)		

Tafla 7. Tíðni dæmigerðra athafna og tími sem þær útheimta.

⁹ Ekki er spurt sérstaklega um annan tengdan kostnað eins og húsnæðis- og stjórnunarkostnað. Þegar unnið verður úr gögnum verður slíkum kostnaði bætt við en algengt er að miða við allt að 50% álag ofan á beinan launakostnað.

¹⁰ Ef árlega er tíðnin 1, ef einu sinni á fimm ára fresti er tíðnin 0,2, ef tvisvar á ári er tíðnin 2.

Hefði fyrirtæki hvort eð er varið hluta af tíma sínum til ofangreindra athafna, þ.e. óháð skyldu á grundvelli laga eða reglna? Ef já, hve stórum hluta af tíma?

3. Þurfti fyrirtæki að grípa til **fjárfestinga, einkum í tækjum og búnaði**, til að uppfylla kröfur samkvæmt viðkomandi kvöð? (Tilgreinið kostnað á ársgrundvelli)

Hefði hluti kostnaðar fallið til hvort eð er? Ef já, þá hve stór hluti?

4. Varð fyrirtæki fyrir **öðrum kostnaði við kaup á vöru eða þjónustu** til að uppfylla kröfur samkvæmt viðkomandi kvöð? (Tilgreinið kostnað á ársgrundvelli)

Hefði hluti kostnaðar fallið til hvort eð er? Ef já, þá hve stór hluti?

5. Þurfti fyrirtæki að **inna greiðslu af hendi til stjórnvalda** vegna kvaðar eða þurfti að inna af hendi annars konar greiðslur til stjórnvalda vegna þess eða í tengslum við hana? (Tilgreinið kostnað á ársgrundvelli)

6. Hefur fyrirtæki yfir einhverju að kvarta í sambandi við kvöðina?

	Ástæða	Útskýring
Ekkert sérstakt vandamál		
☐	Kvöðin veldur engum sérstökum vandkvæðum. Reglur um hana eru skýrar og þær valda ekki vandkvæðum í framkvæmd. Tilgangurinn er skýr og hann næst með hóflega íþyngjandi hætti.	
Vandamál varðandi skýrleika reglna		
☐	Erfitt er að skilja reglurnar	
☐	Gæði upplýsinga um reglurnar eru ekki nægileg.	
☐	Upplýsingar um reglurnar eru of umfangsmiklar.	
☐	Upplýsingar um reglurnar eru ekki nægilega umfangsmiklar.	
Vandamál varðandi stjórnsluframkvæmd		
☐	Erfitt er að nálgast upplýsingar frá stjórnvöldum.	
☐	Erfitt er að fara eftir reglunum.	
☐	Framkvæmdin felur í sér réttaróvissu.	
☐	Samhæfing milli hlutaðeigandi stjórnvalda mætti vera betri.	
☐	Kröfur varðandi kvöðina breytast of oft.	
☐	Kröfur varðandi kvöðina	

	stangast á við aðrar opinberar kröfur.	
Vandamál varðandi það að sætta sig við kvöð		
☐	Tilgangurinn með viðkomandi kvöð er ekki nægilega skýr	
☐	Kvöðin er ekki heppilegasta leiðin að því marki sem að er stefnt.	
☐	Kostnaður þess sem kvöð beinist að er of mikill.	
☐	Samhengi milli kostnaðar fyrir þann sem kvöð beinist að og ávinnings fyrir samfélagið er ekki nógu ljóst.	

Tafla 8. Atriði sem angra varðandi kvaðir.

7. Er fyrirtæki með afmarkaða tillögu um úrbætur varðandi þessa tilteknu kvöð?
8. Er fyrirtæki með aðrar tillögur um úrbætur á þessu sviði?

Fylgiskjal II: Spurningalisti fyrir mat á kostnaði stjórnvalda

1. Hver er árlegur heildarkostnaður stjórnvalds af umsýslu með eða eftirliti í tengslum við viðkomandi kvöð?

Dæmi um athafnir sem geta valdið kostnaði:

- Að útbúa leiðbeiningar til leyfisumsækjenda og leyfishafa.
 - Svvara fyrirspurnum og veita ráðgjöf.
 - Taka við og vinna úr umsóknum um leyfi.
 - Gefa umsagnir um leyfisumsóknir.
 - Eftirlit með leyfishöfum.
 - Skjalavarsla.
 - Annað, hvað?
2. Hve stór hluti kostnaðar skv. 1. myndi falla til jafnvel þótt viðkomandi kvöð félli brott?
 3. Hverjar eru árlegar tekjur stjórnvalds af umsýslu með eða eftirliti í tengslum við viðkomandi kvöð?